

TÜRKİYE KENT KONSEYLERİ BİRLİĞİNDEN KAMUOYUNA DUYURULUR: KENT KONSEYLERİ EYLEM PLANLARIYLA GÖREVE HAZIR!

Yaşadığımız coğrafyada tarih boyunca kayda geçirilmiş en yıkıcı depremlerden biri olan, 11 İlede yaklaşık 15 Milyon vatandaşımızı doğrudan etkileyen Kahramanmaraş Depreminin üzerinden yaklaşık iki ay geçti. Yaşanan afetin, yaralarının tam olarak sarılması daha uzun yıllar gerektirecek vahim bir faciaya dönüşmesine sebep olan şehircilik ve yapı kültürümüz, bilimsel bilgi ile kurduğumuz ilişki ve kurumsal yapılanmanın eksiklikleri kuşkusuz kent konseylerinin bileşenleri olan uzmanlar ve yetkililer tarafından da derinlemesine sorgulanacaktır. Bununla birlikte depremin tüm yurttta, Marmara Depreminden bu yana görülen en büyük bilinç uyanışı ve farkındalık etkisiyle Milletimizin varını yoğunu ortaya koyarak inşa ettiği bir dayanışma sürecini başlatmış olması, buruk bir teselli niteliği taşımakta, afetlere dirençli kentler inşa edebilmenin bu sivil gücü ortaklaştırmakta geçtiğine işaret etmektedir.

Depremin hemen sonrasında, dayanışmanı örgütleyen yapıların arasında tüm bileşenleriyle kent konseylerini görmek umut vericidir. Kent Konseyleri tüm çalışma grupları ve meclisleriyle başta büyükşehirlerde olmak üzere; depremzede vatandaşlarımızın ihtiyaçlarının tüm açık iletişim kanalları kullanılarak tespitinde ve teyidinde, deprem bölgesine gidecek yardım malzemelerinin toplanmasında, tasnifinde, sevk edilecek hale getirilmesinde, yerine eriştirilmesinde, başka illere varan depremzedelerin ihtiyaçlarının tüm boyutlarıyla karşılanmasında çok önemli bir potansiyeli harekete geçirmiştir. Tamamen gönüllü çabaların yönlendirilmesiyle ortaya çıkan bu dayanışma gücü yaşadığımız felaketin tüm olumsuzluklarını ortadan kaldıramayacak olsa da, afetlere hazırlık konusunda gerekli hazırlıkların yapılmasında da önemli bir düşünsel kaldıraç etkisi oluşturabilir. Bu doğrultuda, Türkiye Kent Konseyleri Birliğinin 13 yıllık birikimi içerisinde kent konseylerinin bu alanda yakın gelecekte sağlayabileceği teknik, sivil, yönetsel katkılar da derlenmeye başlanmıştır.

Bu çalışmalar, Birlik 14. Dönem Başkanlığının, Cumhuriyetimizin 100. Yılı vesilesiyle Ankara Kent Konseyine devredilmesi sürecinde sistematik bir çaba olarak geliştirilmiştir. Öncelikle 18 Mart 2023 tarihinde “deprem” temalı, Birlik üye ve yönetiminin, kent konseylerinin bileşenlerinin, akademisyenlerin, depremzedelerin ve kanaat önderlerinin katılımıyla “4:17” başlıklı bir günlük bir değerlendirme etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikte ve sonrasında geçen süre içinde Ankara Kent Konseyi bileşenleri ile Birlik üyeleri ve yönetimi ile toplantılar gerçekleştirilerek, yazılı olarak görüşler toplanarak kent konseylerinin afetlere hazırlıkta üstlenebilecekleri görevler tüm boyutlarıyla ele alınmıştır. Oluşturulan bildiri taslağında kamuoyuna sunulacak olan eylem ve öneriler Birlik Yönetimi tarafından onaylanarak siz basın mensuplarımızın aracılığıyla kamuoyunun dikkatine sunulmaktadır. Yapılan değerlendirmede kent konseylerinin afetlere hazırlık, müdahale ve afet sonrası yeniden yapılanma süreçlerinde aşağıda önerilen görevlerde katkıda bulunabileceği düşünülmektedir:

26 MADDELİK ÖNERİ KAPSAMI

1.Yaşadığımız deprem, afetlere hazırlıkta, bilimsel bilgi ışığında hareket eden iyi örgütlenmiş katılımcı bir yaklaşımın sürekliliğinin kritik olduğunu göstermiştir. Bu sebeple kent konseylerinin yerelde ve Türkiye genelinde afet ve iklim değişikliği konularını gündemde tutacak ve her yıl toplanacak bir “Afet Şurası” toplanmasına katkıda bulunması önemli bulunmuştur.

2.Kahramanmaraş Depremi sonrası Türkiye'deki tüm kent Konseylerinin Birlik desteğiyle yapacakları ilk genel kurulu “Afet Temalı Genel Kurul” olarak yapmaları ve etkin “afet çalışma grupları kurma” yönünde karar almaları önerilecektir.

3.Gönüllülerin afete hazırlanmasında, yerel afet politikalarının ele alınmasında ve sivil toplum örgütlerinin dayanışma sürecinin örgütlenmesinde kent konseylerinin odak noktası olarak tanınması için mevcut mevzuattaki afet planlama ve afet kurumsallaşması içerisinde gerekli düzenlemelerin yapılması.

4.Toplanacak bu Afet Şuralarında önerilen çalışmaların kent konseyleri tarafından “Afet Raporları” haline getirilmesi, ilgili belediye meclislerinde “değerlendirilmesi zorunlu tavsiye kararı” olarak ele alınması ve kamuoyuna duyurulması bu konudaki bilinç ve farkındalığın arttırılmasına ciddi katkılarda bulunacaktır.

5.Deprem bölgesine ulaştırılacak yardımların organizasyonunda kent konseylerinin gösterdiği çaba, bu konuda afet öncesi bir hazırlık yapılabileceğini göstermektedir. Tüm kent konseylerinin afetlere hazırlık çalışmalarının ve kaynakların listeleneceği, bir “Kent Konseyleri Dijital Afet Rehberi”nin oluşturulması bu çabanın etkisini en üst düzeye çıkarabilecektir.

6.Yaşanan afetlere karşı en önemli savunma aracı nitelikli bilgi, belge ve veri saklanması ve bilimsel araçlarla değerlendirilmesidir. Bu değerlendirmelerin sonuçlarının kamuoyunun bilinç düzeyini arttıracak yaklaşımlarla birleştirilmesi önemlidir. Bu amaçla; konusunun uzmanı akademisyenlerin ve personelin desteği sağlanarak kentteki tüm afetlerin bilgi, belge deneyimlerinin biriktireceği, afet konusunda farkındalık oluşturulacak nitelikli ve sürdürülebilir “Afet Arşiv ve Müzeleri'nin” açılması düşünülebilir.

7.Afet süreçlerine önceden hazırlıklı olmak için, kent konseylerinin kendi aralarındaki dayanışmanın kurumsallaştırılması gerekmektedir. Afet bölgesi ve yakınındaki kent konseyleri ile afetten etkilenmeyen kent konseylerinin afet ve risk yönetimi temelinde eşleştirildiği bir “Eşleştirme Programı” Birlik kolaylaştırıcılığında oluşturulması gerekmektedir.

8.Yaşadığımız deprem, iletişim kanalları ve bu kanallardaki bilgilenme zorlukları açısından da önemli dersler vermiştir. Afetlerde, kent konseylerinin de gözlemci olarak izleyebilecekleri, “Sürdürülebilir GSM ve acil iletişim hatları altyapısı” geliştirilmesi sağlanmalıdır.

9.Yine depremde kent konseylerinin desteğiyle, tüm iletişim ve sosyal medya kanallarına yansıyan haber, ihtiyaç ve taleplerin anlık doğrulanmasını sağlayan, açık veri kaynaklarını kent konseyi gönüllülerin çabalarıyla süzen bir “Afet Açık Veri Teyit Platformunun” oluşturulması önerilmektedir.

10.Kent konseyleri bünyelerinde ciddi bir gönüllü kitlesi barındırmaktadır. Afet bölgesinde ve yakınında, uzman kuruluşlardan eğitim alarak hazırlıklı hale getirilmiş, kent konseyi gönüllüsü vatandaşlardan oluşan, sağlıklı saha verisine ulaşma ve teyit amaçlı kent konseylerinin mevcut mahalle ve semt yapılanmalarından yararlanılması önerilmektedir.

11.Yeniden yapılanma sürecinde uygulanacak planlama çalışmalarının ve yapılaşmanın izlenmesi, denetlenmesi ve tasarım desteği sağlanması amacıyla kent konseylerinin de desteğiyle bir “YenidenYapılanma Kitle Tasarım Platformu” oluşturulması yeni yapı malzeme, teknik ve tasarım örneklerinin elde edilmesinde büyük faydalar sağlayacaktır.

12.Deprem bölgesinin ölçeği ve etkilenen toplum kesiminin büyüklüğü düşünüldüğünde, yeniden yapılanma sürecinin bölge ve yakınındaki kent konseylerinin de katılımını öngören bir “bölgesel kalkınma paradigması” yaklaşımıyla ve buna uygun bir kurumsallaşmayla gerçekleştirilmesi ve sürdürülmesi yaşamsal önemde görülmektedir.

13.Deprem bölgesinde kalıcı yaşam alanlarının oluşturulmasındaki aciliyet dikkate alınmakla birlikte, yürütülecek tüm inşaat faaliyetlerinde başta bölgedeki kent konseylerini de sürece katan “katılımcı, entegre, dirençlilik temelli ve sürdürülebilir planlama yaklaşımlarının” benimsenmesi çok önemlidir.

14.Afete uğrayan bölgelerde, özellikle tarım ve ticaret alanındaki aile işletmelerinin ve KOBİ’lerin lojistik, hammadde ve pazar sorunlarının çözülmesi için, kent konseyi bileşeni meslek odalarının desteğiyle “Ekonomik Yeniden Yapılanma Destek Programı” oluşturulması gerekmektedir. Bu program, öncelikli alım, üretim dayanışması gibi faaliyetlerde önemli destekler sağlayabilir.

15.Afete uğrayan yerlerdeki kültürel ve doğal mirasın daha fazla zarar görmemesi, hırsızlık, yağma gibi süreçlerle karşılaşmaması ve doğru koruma yaklaşımlarıyla ele alınmaları için uzman kent konseyi gönüllülerinden oluşan “Kültürel ve Doğal Miras Muhafızları” yaklaşımının hayata geçirilmesi önerilmektedir.

16.Yeni yaşam alanları oluşturulurken kentlerden geçici olarak ayrılmış vatandaşlarımızın geri dönüşünü destekleyecek istihdam ve üretim politikaları düşünülmeli, yerleşimlerde toplumsal yaşamın, kültürel çeşitliliğin, kent kültürünün ve somut olmayan kültürel mirasının sürdürülebilirliği bölgedeki kent konseylerinin birikimlerinden yararlanılarak sağlanmalıdır.

17.Yeniden yapılandırma çalışmalarında, kent kimliği ve kültürünün en önemli unsurlarından olan “kent merkezlerinin planlanması ve inşasına” özel bir önem verilmeli, yaşamayacak, bölge kültürüne uygun olmayan ticari alan oluşturma yaklaşımlarından kaçınılmalı, kent konseyleri bu konuda gözlemci olmalıdır.

18.Geçici barınma alanlarının planlanması ve uygulanmasında, enkaz kaldırma ve atık depolama çalışmalarında kent konseylerinin gözlemciliğinde uzun vadeli çevresel etkiler düşünülerek planlı şekilde hareket edilmelidir. Su kaynaklarının, tarımsal üretimin, ekosistemin zarar görmemesi için doğa tabanlı yaklaşımlar benimsenmelidir.

19.Hasar tespit çalışmalarının şeffaf ve bilimsel yöntemlerle yürütülmesi, elde edilen tüm sonuçların kamuoyunun erişebileceği şekilde ilanı ve etkin bilgilendirmelerde bulunulabilmesi için merkezi idare ve yerel yönetimlerin etkin eşgüdümünün ve kent konseylerinin gözetiminin sağlanması barınma hakkı ve can güvenliği açısından çok önemlidir.

20.Ülkemizde yürürlükte bulunan yapı üretim ve denetim sürecinde, imar planı ve yapılaşma koşullarından iskana kadar geçen tüm aşamalar e-devlet üzerinden tek bir noktadan şeffaf bir şekilde izlenebilir hale getirilmeli, yapı denetim süreciyle yapının oturduğu zemin analizi ilişkilendirilmelidir.

21.Deprem bölgesinde ve tüm Türkiye’de ortaya çıkan aşırı kira artışları ve depremzedelere ev kiralanmaması gibi sorunlara anında müdahale edilerek önlem alınmalı ve barınma sorunlarına acil çözüm bulunmalıdır. Bu konuda kent konseyi bileşenlerinin örgütlü dayanışmasından yararlanılabilir.

22.Başta İstanbul olmak üzere afet riskini canlı şekilde yaşayan illerde barınma hakkını garanti altına alırken, mülkiyet tekeli ve rant odaklı yaklaşımları denetim altına alan yeni nesil bir kentsel dönüşüm anlayışını gerçekleştirecek yasal ve yönetsel önlemler kent konseylerinin uzmanlık birikimi göz önünde bulundurularak alınmalıdır.

23.Afet sonrasında ve yeniden yapılanma çalışmalarında özellikle kadınların ihtiyaçları ve katılımı düşünülmeli, mekan tasarımında ve uygulamalarda güvenlik ve dayanışma odaklı yaklaşımlar dikkate alınmalıdır.

TÜRKİYE KENT KONSEYLERİ BİRLİĞİ'NDEN
AFETLERE HAZIRLIKTA KENT KONSEYLERİNİN ROLÜ
SONUÇ BİLDİRGESİ 30 MART 2023 PERŞEMBE

24. Deprem bölgesindeki engelli yurttaşlarımızın yaşam koşulları daha da zorlaşmakla kalmamış, enkaz altından kurtarılan pek çok vatandaşımız da yaralanmalar sonrasında engelli duruma gelmiştir. Deprem bölgesindeki engellilerin hayatlarını sürdürebilmesinde özel ekonomik ve toplumsal destek programları oluşturulmalı, yeniden yapılandırılacak yaşam alanlarında engellilerin gündelik yaşamını dikkate alan mimari ve kentsel tasarım uygulamaları yapılmalıdır.

25. Yeniden yapılanmada deprem bölgesindeki çocukların ve gençlerin katılımını sağlayacak önlemler alınmalı, eğitsel ve gelişimsel kayıpların önlenmesi için kent konseyleri ile iş birliği içinde yoğunlaştırılmış eğitsel ve psiko-sosyal destek programları uygulanmalı, dayanışmayı güçlendirecek kültürel ve sanatsal etkinlikler bölgedeki kültür ve sanat insanlarıyla birlikte sürdürülmelidir.

26. Deprem bölgesindeki sokak hayvanlarının yaşamlarının sürdürülebilmesi, endemik bitki ve hayvan türlerinin zarar görmemesi, doğal yaşamı destekleyen hassas ekosistemlerin ve sulak alanların korunabilmesi için kent konseyleriyle birlikte eylem planları geliştirilmelidir.

Bu önerilerin ışığında; Türkiye Kent Konseyleri Birliği olarak afetlere dirençli ve hazırlıklı, güvenli kentlerin oluşturulmasında kent konseylerinin birikimini bir araya getirecek her türlü katkıya hazır olduğumuzu bildiririz.